

USTAWA
z dnia 2 grudnia 1994 r.

Prawo dewizowe

opracowano na podstawie: Dz.U. z 1994 r. Nr 136, poz. 703; z 1995 r. Nr 132, poz. 641; z 1996 r. Nr 106, poz. 496; z 1997 r. Nr 71, poz. 449.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa reguluje zasady obrotu dewizowego i stosowania kursów walutowych, obowiązków zgłaszania mienia osób krajowych znajdujących się za granicą i mienia osób zagranicznych znajdujących się w kraju, a także właściwość organów w sprawach dewizowych oraz zasady kontroli dewizowej.

Art. 2.

1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) osoba krajowa:

- a) osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania w kraju oraz osobę prawną, a także nie posiadającą osobowości prawnej jednostkę organizacyjną, mającą siedzibę w kraju,
- b) oddziały i przedstawicielstwa w kraju osób zagranicznych, o których mowa w pkt 2 lit. a), z zastrzeżeniem pkt 2 lit. c),
- c) polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne i inne polskie przedstawicielstwa korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych,

2) osoba zagraniczna:

- a) osobę fizyczną nie mającą miejsca zamieszkania w kraju oraz osobę prawną, a także nie posiadającą osobowości prawnej jednostkę organizacyjną, nie mającą siedziby w kraju,
- b) oddziały i przedstawicielstwa za granicą osób krajowych, o których mowa w pkt 1 lit. a),
- c) oddziały i przedstawicielstwa w kraju osób zagranicznych utworzone na podstawie umów międzynarodowych zawartych przez rząd polski,
- d) obce przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne, misje specjalne i organizacje międzynarodowe oraz inne obce przedstawicielstwa

korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych,

- 3) wartość dewizowa:
  - a) zagraniczne środki płatnicze - waluty obce i dewizy,
  - b) złoto i platynę w stanie nieprzerobionym oraz w postaci sztab, monet bitych po 1850 r., półfabrykatów, z wyjątkiem stosowanych w technice dentystycznej, a także wyroby ze złota i platyny zazwyczaj nie wytwarzane z tych kruszców (złoto dewizowe i platyna dewizowa),
  - c) wystawione w walutach obcych papiery wartościowe nie będące środkami płatniczymi, w tym akcje, obligacje, książeczki oszczędnościowe, oraz kupony od takich papierów,
- 4) waluty obce - pieniądze nie będące w kraju prawnym środkiem płatniczym oraz międzynarodowe jednostki rozrachunkowe,
- 5) waluty wymienne - waluty obce ustalone przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego jako wymienne w trybie ust. 3 i ogłoszone przez Narodowy Bank Polski,
- 6) międzynarodowe jednostki rozrachunkowe - SDR - międzynarodową jednostkę pieniężną emitowaną przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy, ECU - europejską jednostkę walutową oraz inne wymienne jednostki rozrachunkowe stosowane w rozliczeniach międzynarodowych,
- 7) dewizy - weksle, czeki, czeki podróżnicze, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy oraz wszelkie pełniące takie funkcje dokumenty bankowe i finansowe opiewające na waluty obce i płatne w walutach obcych,
- 8) obrót dewizowy:
  - a) zawarcie umowy lub dokonanie innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować płatność środkami stanowiącymi wartości dewizowe bądź przeniesienie własności wartości dewizowych albo przeniesienie wierzytelności lub zobowiązania, których przedmiotem świadczenia są wartości dewizowe,
  - b) transfer za granicę i z zagranicy wartości dewizowych,
- 9) transfer za granicę wartości dewizowych, transfer z zagranicy wartości dewizowych - wywóz, przywóz, wysyłania, przysyłanie, sprowadzanie, dokonywanie międzynarodowych przekazów oraz wszelkie inne sposoby przemieszczania wartości dewizowych przez granicę Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności wnoszenie tych wartości na obce statki w polskich portach i ich wynoszenie z tych statków,
- 10) podmiot gospodarujący - osobę krajową prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o prowadzeniu danego rodzaju działalności lub wykonującą wolny zawód,
- 11) kraj - terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 12) towar - mogącą być przedmiotem obrotu rzecz ruchomą (z wyłączeniem wartości dewizowych i krajowych środków płatniczych) oraz energię elektryczną, ciepłą, a także inne postacie energii,

- 13) usługi - usługi wymienione w klasyfikacjach wydanych na podstawie przepisów o statystyce państwowej, a także roboty budowlano-montażowe,
  - 14) obrót z zagranicą towarami, usługami i prawami na dobrach niematerialnych - zawieranie między osobą krajową i zagraniczną umów o nabywanie towarów, świadczenie usług oraz nabywanie lub ustanawianie praw na dobrach niematerialnych, z wyłączeniem zawieranych w kraju umów o nabycie towarów, których rodzaj, ilość lub inne cechy wskazują na nabycie w celu zaspokojenia potrzeb osobistych, a także umów, których przedmiotem świadczenia są usługi wykonywane w kraju na rzecz osób fizycznych, zaspokajające ich potrzeby osobiste,
  - 15) rachunek zastrzeżony - oprocentowany lub nieoprocentowany rachunek prowadzony przez bank dla osoby krajowej (beneficjent), na który osoba zagraniczna (zastrzegający) wpłaca waluty obce, pochodzące z tytułów upoważniających do transferu walut obcych za granicę, z zastrzeżeniem, że beneficjent nabywa prawo dysponowania tymi walutami na swój rachunek po spełnieniu warunków określonych przez zastrzegającego, a do momentu nabycia tego prawa może dysponować tymi walutami jedynie w imieniu i na rachunek zastrzegającego, na podstawie upoważnienia,
  - 16) rachunek zagraniczny wolny - oprocentowany lub nieoprocentowany rachunek prowadzony przez bank dla osoby zagranicznej, na którym mogą być gromadzone:
    - a) waluty wymienne przekazane z zagranicy bądź pochodzące z tytułów, z których zgodnie z obowiązującymi przepisami możliwy jest transfer za granicę walut wymiennych, a także z tytułów określonych w indywidualnym zezwoleniu dewizowym,
    - b) waluta polska pochodząca z tytułów, z których zgodnie z obowiązującymi przepisami lub indywidualnym zezwoleniem dewizowym możliwy jest zakup walut wymiennych za walutę polską i ich transfer za granicę,
    - c) odsetki od środków zgromadzonych zgodnie z lit. a) i b),
  - 17) krajowe środki płatnicze - pieniądze będące w kraju prawnym środkiem płatniczym (waluta polska), a także weksle, czek, czek podróżniczy, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy oraz wszelkie pełniące takie funkcje dokumenty bankowe i finansowe opiewające na walutę polską i płatne w walucie polskiej.
3. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, określa, które **ust. 2 skreślony** waluty obce są walutami wymiennymi.

Art. 3.

Wszelkie ograniczenia i obowiązki zawarte w ustawie i wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych nie mają zastosowania do:

- 1) Skarbu Państwa w zakresie, w jakim reprezentowany jest przez Ministra Finansów albo Ministra Skarbu Państwa,
- 2) Narodowego Banku Polskiego,

- 3) banków w zakresie upoważnień do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego, udzielonych im na podstawie przepisów prawa bankowego i przepisów o Narodowym Banku Polskim, z zastrzeżeniem art. 7, art. 8, art. 9 ust. 1 pkt 9, art. 14 ust. 1, art. 22 i art. 28.

Rozdział 2

Dokonywanie obrotu dewizowego

Art. 4.

1. Wartości dewizowe mogą być przedmiotem własności osób krajowych w kraju i za granicą oraz osób zagranicznych w kraju.
2. Osoby krajowe i zagraniczne mogą dokonywać obrotu dewizowego, z zastrzeżeniem ograniczeń określonych w przepisach ustawy.

Art. 5.

1. Podmioty gospodarujące obowiązane są dysponować należnościami od osób zagranicznych w sposób zapewniający niezwłoczny transfer z zagranicy wszystkich zagranicznych środków płatniczych, na które opiewają te należności.
2. Osoby krajowe obowiązane są dysponować wartościami dewizowymi posiadanymi za granicą w sposób zapewniający ich niezwłoczny transfer z zagranicy.
3. Jeżeli osoba krajowa fizyczna uzyskała wartości dewizowe w czasie pobytu za granicą, jest obowiązana zapewnić ich transfer z zagranicy w terminie dwóch miesięcy od daty powrotu do kraju.
5. Odstąpienie od obowiązków, o których mowa w ust. 1-3, wymaga zezwolenia ~~ust. 4 skreślony~~ dewizowego.

Art. 6.

1. Podmioty gospodarujące, z wyjątkiem osób krajowych, o których mowa w art. 11 ust. 1, mogą sprzedawać zagraniczne środki płatnicze jedynie bankom upoważnionym do dokonywania ich skupu.
2. Wykaz banków, o których mowa w ust. 1, ogłasza Prezes Narodowego Banku Polskiego w drodze obwieszczeń zamieszczanych w Dzienniku Urzędowym Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Art. 7.

1. Banki określone w art. 6 ust. 1 sprzedają Narodowemu Bankowi Polskiemu zagraniczne środki płatnicze pochodzące ze sprzedaży, o której mowa w art. 6 ust. 1.
2. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, określa:
  - 1) przypadki, w których banki, o których mowa w art. 6 ust. 1, zwolnione są z obowiązku sprzedaży Narodowemu Bankowi Polskiemu środków, o których mowa w ust. 1,

- 2) przypadki, w których banki, o których mowa w art. 6 ust. 1, upoważnione są do zakupu zagranicznych środków płatniczych w Narodowym Banku Polskim,
- 3) tryb, w jakim odbywa się sprzedaż i zakup, o których mowa w ust. 1 i w ust. 2 pkt 2.

Art. 8.

Banki, o których mowa w art. 6 ust. 1, mogą sprzedawać zagraniczne środki płatnicze na cele określone w ustawie lub w zezwoleniu dewizowym.

Art. 9.

1. Dokonywanie następujących czynności obrotu dewizowego wymaga zezwolenia dewizowego:

1) transfer za granicę wartości dewizowych, z wyjątkiem:

- a) wywozu za granicę przez osoby krajowe fizyczne i osoby zagraniczne fizyczne zagranicznych środków płatniczych do wysokości określonej przez Ministra Finansów w ogólnym zezwoleniu dewizowym,
- b) przekazu za granicę przez osoby krajowe walut obcych w celu wykonania wymagalnych zobowiązań wobec osób zagranicznych z tytułu nabycia od tych osób towarów znajdujących się za granicą lub będących przedmiotem gospodarczego przywozu z zagranicy,
- c) przekazu za granicę przez osoby krajowe walut obcych w celu wykonania wymagalnych zobowiązań wobec osób zagranicznych z tytułu umów o świadczenie usług, z wyłączeniem usług wykonywanych w kraju na rzecz osób fizycznych, zaspokajających ich potrzeby osobiste,
- d) przekazu za granicę przez osoby krajowe walut obcych w celu wykonania wymagalnych zobowiązań wobec osób zagranicznych z tytułu zakupu lub ustanowienia prawa na dobrach niematerialnych,
- e) wywozu i wysyłania za granicę przez osoby zagraniczne fizyczne zagranicznych środków płatniczych zgłoszonych przy wjeździe do kraju urzędowi celnemu i uwidocznionych w imiennym zgłoszeniu, potwierdzonym przez ten urząd,
- f) przekazu za granicę przez osoby, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit.a), walut obcych nabytych za walutę polską do wysokości wyniku finansowego netto ich oddziałów i przedstawicielstw, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit.b), obliczonego na podstawie ksiąg rachunkowych prowadzonych zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- g) transferu za granicę przez osoby zagraniczne walut wymienialnych pochodzących z rachunków zagranicznych wolnych tych osób oraz dewiz mających pokrycie w tych rachunkach, a także zagranicznych środków płatniczych zakupionych przez te osoby za walutę polską pochodzącą z tych rachunków,
- h) transferu za granicę na rzecz zastrzegających walut obcych pochodzących z rachunków zastrzeżonych, co do których beneficjent nie nabył prawa dysponowania na własny rachunek,

- i) wywozu i wysyłania za granicę przez osoby krajowe dewiz zakupionych w bankach, w celu wykonania zobowiązań wobec osób zagranicznych z tytułów, o których mowa w lit. b)-d),
- 2) przeniesienie między osobą krajową a zagraniczną własności wartości dewizowych znajdujących się w kraju albo przeniesienie wierzytelności lub zobowiązania, których przedmiotem świadczenia są wartości dewizowe znajdujące się w kraju, z wyjątkiem:
  - a) przyjmowania przez osoby krajowe darowizn wartości dewizowych od osób zagranicznych,
  - b) rozporządzania wartościami dewizowymi w testamencie oraz dokonywania dyspozycji na wypadek śmierci zgodnie z przepisami prawa bankowego,
  - c) zakupu zagranicznych środków płatniczych w bankach przez osoby zagraniczne za walutę polską, pochodzącą z rachunków zagranicznych wolnych tych osób,
  - d) sprzedaży i kupna, o których mowa w art. 11 ust. 3,
  - e) wykonywania obsługi dewizowej i walutowej ludności przez inne niż bank osoby upoważnione na podstawie przepisów o Narodowym Banku Polskim,
- 3) udzielanie przez osoby krajowe osobom zagranicznym kredytów i pożyczek w wartościach dewizowych, a także zaciąganie przez osoby krajowe takich kredytów i pożyczek od osób zagranicznych, w tym związanych z emisją i obrotem papierami wartościowymi o charakterze dłużnym,
- 4) ustanawianie przez osoby krajowe na rzecz osób zagranicznych poręczeń i gwarancji wykonania zobowiązań, których przedmiotem świadczenia są wartości dewizowe, z wyłączeniem poręczeń i gwarancji wykonania zobowiązań, o których mowa w pkt 1 lit. b)-d),
- 5) ustalanie oraz dokonywanie w kraju - z wyjątkiem obrotu z zagranicą towarami, usługami i prawami na dobrach niematerialnych - płatności w wartościach dewizowych za nabywane towary i nieruchomości, prawa na dobrach niematerialnych lub świadczone usługi oraz pracę,
- 6) otwarcie i posiadanie rachunku bankowego w banku za granicą przez osoby krajowe, z wyjątkiem osób fizycznych w czasie pobytu za granicą, a także osób krajowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. c),
- 7) nabywanie przez osoby krajowe papierów wartościowych wystawionych za granicą oraz kuponów od takich papierów, a także udziałów i akcji w spółkach lub przedsiębiorstwach mających siedzibę za granicą oraz innych praw o podobnym charakterze, w szczególności jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i powierniczych mających siedzibę za granicą,
- 8) nabywanie przez osoby krajowe w drodze czynności prawnej nieruchomości położonych za granicą,
- 9) sprzedaż przez banki za krajowe środki płatnicze osobom zagranicznym zagranicznych środków płatniczych i transfer za granicę zagranicznych środków płatniczych w związku z taką sprzedażą, z zastrzeżeniem pkt 1 lit. f) i g).

2. Do transferu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. f), stosuje się odpowiednio przepis art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym (Dz. U. Nr 60, poz. 253, Nr 80, poz. 350 i Nr 111 poz. 480 oraz z 1993 r. Nr 134, poz. 646).
3. Minister Finansów w porozumieniu z Prezesem Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, określa zasady przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu informacji o kredytach, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

Art. 10.

Dokonywanie wywozu lub wysyłanie za granicę wartości dewizowych wymaga posiadania dokumentów stwierdzających uprawnienie do wywozu lub wysyłania tych wartości, zgodnie z art. 23 ust. 2 pkt 2.

Art. 11.

1. Osoby krajowe, z wyłączeniem banków, mogą prowadzić za zezwoleniem dewizowym działalność gospodarczą polegającą na kupnie i sprzedaży walut obcych oraz złota dewizowego i platyny dewizowej, a także na pośrednictwie w kupnie i sprzedaży tych wartości.
2. Osoby krajowe mogą uzyskać zezwolenie oraz prowadzić działalność, o której mowa w ust. 1, pod warunkiem niekaralności za przestępstwo skarbowe, przeciwko mieniu lub inne przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.
- 2a. Czynności określone w zezwoleniu, o którym mowa w ust. 1, mogą być dokonywane tylko przez osoby posiadające fachowe przygotowanie.
3. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą sprzedawać i kupować waluty obce oraz złoto dewizowe i platynę dewizową osobom i od osób fizycznych krajowych i zagranicznych, a także zawierać transakcje kupna-sprzedaży tych wartości dewizowych z bankami upoważnionymi do ich dokonywania.
4. W przypadku wystąpienia zagrożeń dla równowagi bilansu płatniczego kraju, Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, ograniczyć zakres uprawnień osób zagranicznych fizycznych, o których mowa w ust. 3.
5. Warunki określone w ust. 2 dotyczą odpowiednio osób bezpośrednio dokonujących czynności, o których mowa w ust. 1.
6. Przepisy ust. 2, w zakresie niekaralności dotyczą również członków władz osób prawnych, prowadzących działalność, o której mowa w ust. 1.
7. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, określa:
  - 1) szczegółowe warunki prowadzenia działalności, o której mowa w ust. 1,
  - 2) sposób udokumentowania fachowego przygotowania, o którym mowa w ust. 2a i 5.

Art. 12.

1. Osoby krajowe w obrocie z zagranicą towarami i usługami oraz przy ustalaniu należności za prawa na dobrach niematerialnych są obowiązane ustalać płatności

- w walucie wymiennej. Dokonywanie i przyjmowanie płatności następuje za pośrednictwem banku upoważnionego do dokonywania tych czynności.
2. Za przyjęcie płatności w walucie wymiennej za pośrednictwem banku określonego w ust. 1 uważa się również przyjęcie dewiz opiewających na taką walutę pod warunkiem odkupienia ich przez ten bank.
  3. Płatności, o których mowa w ust. 1, mogą być ustalane, dokonywane i przyjmowane w walucie polskiej, z zastrzeżeniem, że płatności te będą dokonywane na rachunek zagraniczny wolny bądź z tego rachunku.
  4. Odstąpienie od obowiązków określonych w ust. 1 wymaga zezwolenia dewizowego.

Art. 13.

1. Kursy waluty krajowej w stosunku do walut obcych, ogłaszane przez Narodowy Bank Polski, stosuje się w obrocie dewizowym, rozrachunkach i rozliczeniach z Narodowym Bankiem Polskim oraz w umowach, w których stroną jest Narodowy Bank Polski.
2. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, ustala sposób i szczegółowy zakres stosowania kursów, o których mowa w ust. 1.

Art. 14.

Prezes Narodowego Banku Polskiego w porozumieniu z Ministrem Finansów, w drodze zarządzenia, może określić maksymalne granice, w jakich kursy, o których mowa w art. 13 ust. 1, mogą odchyłać się od kursu złotego ustalanego w stosunku do koszyka walut wymienialnych (kursu centralnego).

Rozdział 3

Obowiązek zgłaszania mienia

Art. 15.

1. Osoby krajowe, z wyjątkiem cudzoziemców, są obowiązane zgłosić Narodowemu Bankowi Polskiemu ich mienie znajdujące się za granicą. Obowiązek zgłoszenia mienia Skarbu Państwa ciąży na tych państwowych jednostkach organizacyjnych, pod których zarządem to mienie się znajduje.
2. Osoby zagraniczne są obowiązane zgłosić Narodowemu Bankowi Polskiemu ich mienie znajdujące się w kraju. Jeżeli mienie znajduje się w posiadaniu lub zarządzie innej osoby niż właściciel, obowiązek zgłoszenia ciąży na właścicielu lub na tej osobie. Obowiązek zgłoszenia mienia nie dotyczy przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz ich cudzoziemskiego personelu, a także organizacji międzynarodowych lub osób korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych.
3. Zgłoszeniu podlega również utrata mienia.
4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, ustali zakres i tryb wykonywania obowiązków określonych w ust. 1-3.

Art. 16.

Narodowy Bank Polski jest obowiązany przestrzegać tajemnicy o mieniu zgłoszonym w myśl art. 15; przepisy prawa bankowego o tajemnicy obrotów i stanów rachunków bankowych stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4**Właściwość organów w sprawach dewizowych oraz zasady kontroli dewizowej****Art. 17.**

1. Organem właściwym w sprawach dewizowych jest Minister Finansów, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie.
2. Minister Finansów sprawuje ogólny nadzór w sprawach dewizowych i w ramach tego nadzoru zapewnia jednolite stosowanie przepisów ustawy.

Art. 18.

1. Zezwolenie dewizowe może być udzielone jako zezwolenie ogólne lub indywidualne. W zezwoleniu może być ustalony obowiązek spełnienia określonych warunków.
2. Zezwolenie dewizowe ogólne jest udzielane dla ogółu albo dla określonego kręgu osób krajowych lub zagranicznych. W pozostałych wypadkach może zostać udzielone zezwolenie dewizowe indywidualne.

Art. 19.

1. Ogólnych zezwoleń dewizowych udziela Minister Finansów w porozumieniu z Prezesem Narodowego Banku Polskiego i po zasięgnięciu opinii Ministra Gospodarki, w drodze zarządzenia.
2. Udzielanie, odmowa i uchylanie indywidualnych zezwoleń dewizowych następuje w drodze decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego.
3. Prezes Narodowego Banku Polskiego może upoważnić dyrektorów departamentów Centrali Narodowego Banku Polskiego i dyrektorów oddziałów Narodowego Banku Polskiego lub jednostek równorzędnych do podejmowania w jego imieniu decyzji, o których mowa w ust. 2, oraz określić ich właściwość w tych sprawach.
4. Ochrona bilansu płatniczego może być podstawą odmowy udzielenia indywidualnego zezwolenia dewizowego.
5. Prezes Narodowego Banku Polskiego może uchylić udzielone indywidualne zezwolenie dewizowe w razie naruszenia określonych w tym zezwoleniu warunków.

Art. 20.

Udzielenie zezwolenia dewizowego jednej ze stron na zawarcie i wykonanie umowy oznacza zezwolenie również dla drugiej strony oraz osoby trzeciej, której umowa dotyczy, jeżeli w zezwoleniu nie zastrzeżono inaczej.

Art. 21.

1. Obrót dewizowy oraz inne czynności, na których dokonanie, stosownie do przepisów ustawy, jest wymagane zezwolenie dewizowe, podlegają kontroli dewizowej.
2. Kontroli dewizowej podlega również wykonywanie obowiązku zgłoszenia mienia.

Art. 22.

1. Kontrolę dewizową, z zastrzeżeniem art. 23 ust. 1 i art. 24, wykonują Minister Finansów i podległe mu organy, na zasadach i w trybie kontroli skarbowej oraz na podstawie odrębnych przepisów.
2. Organy kontroli skarbowej wykonujące kontrolę dewizową są uprawnione, na podstawie upoważnienia wydanego przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, do żądania informacji o mieniu podlegającym zgłoszeniu zgodnie z art. 15 ust. 1 i 2 oraz o obrotach i stanach środków na rachunkach bankowych w walutach obcych i rachunkach zagranicznych wolnych, z wyjątkiem rachunków oszczędnościowych.
3. Kontrolę dewizową wykonują również:
  - 1) Narodowy Bank Polski - w zakresie czynności obrotu dewizowego, dokonywanych przez osoby krajowe i zagraniczne, które uzyskały indywidualne zezwolenia dewizowe na dokonanie tych czynności, oraz w zakresie czynności obrotu dewizowego podejmowanych przez banki w ramach uzyskanych upoważnień do wykonywania tych czynności,
  - 2) banki - w zakresie czynności obrotu dewizowego dokonywanych z ich udziałem lub za ich pośrednictwem,
  - 3) organy administracji celnej - w zakresie granicznej kontroli dewizowej oraz kontroli dewizowej przesyłek pocztowych,
  - 4) organy Straży Granicznej - w zakresie przewidzianym dla organów administracji celnej, jeżeli posiadają uprawnienia do dokonywania kontroli celnej,
  - 5) organy administracji pocztowej - przy nadawaniu przesyłek pocztowych za granicę, w trybie kontroli celnej,
  - 6) funkcjonariusze Inspekcji Celnej w zakresie kontroli dewizowej oraz kontroli dewizowej przesyłek pocztowych.
5. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, określa tryb wykonywania kontroli w zakresie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1. **ust. 4 skreślony**

Art. 23.

1. Graniczną kontrolę dewizową wykonują organy administracji celnej i organy Straży Granicznej na zasadach i w trybie kontroli celnej.

- 1a. Uprawnienia kontrolne, o których mowa w ust. 1, przysługują także funkcjonariuszom Inspekcji Celnej.
2. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Gospodarki i Ministrem Łączności, w drodze rozporządzenia, określa:
  - 1) zasady i tryb granicznej oraz pocztowej kontroli dewizowej odmiennie od zasad i trybu kontroli celnej,
  - 2) rodzaje dokumentów, o których mowa w art. 10.

Art. 24.

1. Kontrolę dewizową w odniesieniu do obrotu dewizowego związanego z celami specjalnymi, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. Nr 100, poz. 442 i z 1992 r. Nr 21, poz. 85), wykonują odpowiednio organy kontroli Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefa Urzędu Ochrony Państwa.
2. Minister Obrony Narodowej, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szef Urzędu Ochrony Państwa, w porozumieniu z Ministrem Finansów oraz Prezesem Narodowego Banku Polskiego, w drodze zarządzenia, określają odpowiednio organy kontroli, o których mowa w ust. 1, oraz zasady i tryb przeprowadzania kontroli w jednostkach podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz w jednostkach organizacyjnych Urzędu Ochrony Państwa.

Art. 25.

1. Osoby krajowe i zagraniczne są obowiązane udzielać ustnych i pisemnych wyjaśnień oraz udostępniać wymagane dokumenty w sprawach objętych kontrolą dewizową.
2. Osoby krajowe i zagraniczne dokonujące transferu z zagranicy i za granicę wartości dewizowych są obowiązane zgłosić i na żądanie organów kontroli dewizowej przedstawić do kontroli wartości będące przedmiotem transferu.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 26.

W ustawie karnej skarbowej z dnia 26 października 1971 r. (Dz. U. z 1984 r. Nr 22, poz. 103, z 1985 r. Nr 23, poz. 100, z 1990 r. Nr 14, poz. 84 i Nr 86, poz. 503, z 1991 r. Nr 100, poz. 442 i Nr 107, poz. 458, z 1992 r. Nr 21, poz. 85 i Nr 68, poz. 341 oraz z 1994 r. Nr 43, poz. 160 i Nr 126, poz. 615) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 48:
  - a) w § 1 wyraz "wywozi" zastępuje się wyrazem "transferuje",
  - b) w § 2 wyraz "wywozu" zastępuje się wyrazem "transferu";
- 2) art. 50 otrzymuje brzmienie:

"Art. 50. Kto, będąc osobą krajową, wbrew obowiązkowi przewidzianemu w ustawie nie odprzedaje walut obcych bankowi upoważnionemu do dokonywania skupu związanego z tym obowiązkiem, a także nie przedstawia temu bankowi do skupu uzyskanych dewiz,

podlega karze grzywny do 250 000 000 złotych.";

3) w art. 52:

a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie § 1,

b) dodaje się § 2 w brzmieniu:

"§ 2. Tej samej karze podlega osoba krajowa, która bez wymaganego zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom ustanawia na rzecz osoby zagranicznej poręczenia lub gwarancje wykonania zobowiązań, których przedmiotem świadczenia są wartości dewizowe.";

4) art. 53 otrzymuje brzmienie:

"Art. 53. Kto, będąc osobą krajową, bez wymaganego zezwolenia dewizowego

lub wbrew jego warunkom nabywa papiery wartościowe wystawione za granicą oraz kupony od tych papierów, a także udziały i akcje w spółkach lub przedsiębiorstwach mających siedzibę za granicą oraz inne prawa o podobnym charakterze, w szczególności jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i powierniczych mających siedzibę za granicą,

podlega karze grzywny do 250 000 000 złotych.";

5) art. 55 otrzymuje brzmienie:

"Art. 55. §1. Kto, będąc osobą krajową, w obrocie z zagranicą towarami, usługami i prawami na dobrach niematerialnych wbrew obowiązkowi określonymu w ustawie nie ustala, nie dokonuje lub nie przyjmuje płatności w walucie wymiennej albo nie dokonuje lub nie przyjmuje płatności w tej walucie za pośrednictwem banku,

podlega karze grzywny do 250 000 000

złotych.

§2. Jeżeli wartość przedmiotu obrotu nie przekracza

5 000 000 złotych, sprawca podlega karze pieniężnej.";

6) skreśla się art. 56;

7) art. 57 otrzymuje brzmienie:

"Art. 57. Kto, będąc osobą krajową, bez wymaganego zezwolenia dewizowego nabywa nieruchomości za granicą w drodze czynności prawnej stanowiącej obrót dewizowy,

podlega karze grzywny do 250 000 000

złotych.";

8) w art. 59 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Kto, będąc osobą krajową, wbrew obowiązkowi określone w ustawie dysponuje wartościami dewizowymi posiadanymi za granicą w sposób nie zapewniający ich niezwłocznego transferu z zagranicy, podlega karze grzywny do 250 000 000 złotych.";

9) art. 60 otrzymuje brzmienie:

"Art. 60. §1. Kto, jako osoba krajowa będąca podmiotem gospodarującym, wbrew obowiązkowi określone w ustawie dysponuje należnościami od osób zagranicznych w sposób nie zapewniający niezwłocznego transferu z zagranicy wszystkich zagranicznych środków płatniczych, na które opiewają te należności,

podlega karze grzywny do 250 000 000 złotych.

§2. Tej samej karze podlega osoba krajowa, będąca podmiotem gospodarującym, która w umowach z osobami zagranicznymi ustala w sposób inny, niż to przewiduje ustawa, terminy wymagalności należności pieniężnych w obrocie z zagranicą towarami, usługami i prawami na dobrach niematerialnych.";

10) art. 61 otrzymuje brzmienie:

"Art. 61. Kto, będąc w banku odpowiedzialnym za dopełnienie przewidzianego w ustawie obowiązku odprzedaży Narodowemu Bankowi Polskiemu zagranicznych środków płatniczych, nie dopełnia tego obowiązku,

podlega karze grzywny do 250 000 000 złotych.";

11) art. 62 otrzymuje brzmienie:

"Art. 62. Kto, będąc w banku odpowiedzialnym za dopełnienie obowiązku sprzedaży osobom krajowym zagranicznych środków płatniczych na cele określone w ustawie, nie dopełnia tego obowiązku bądź sprzedaje zagraniczne środki płatnicze na inne cele, niż przewiduje to ustawa,

podlega karze grzywny do 250 000 000 złotych.";

12) w art. 63:

a) w § 2 wyrazy "przywozu z zagranicy lub wywozu za granicę" zastępuje się wyrazami "transferu z zagranicy lub transferu za granicę",

b) w § 3 na końcu skreśla się kropkę i dodaje wyrazy "oraz rachunkach zagranicznych wolnych.";

13) art. 66 otrzymuje brzmienie:

"Art. 66. §1. Ilekroć w niniejszym rozdziale używa się określenia "ustawa", należy przez to rozumieć ustawę z dnia 2 grudnia 1994 r. - Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 136, poz. 703).

§2. Użyte w niniejszym rozdziale określenia "osoba krajowa", "osoba zagraniczna", "wartość dewizowa", "obrót dewizowy", "zagraniczne środki płatnicze", "waluta obca", "waluta wymienialna", "transfer za granicę", "transfer z zagranicy", "kraj", "podmiot gospodarujący", "obrót z zagranicą towaro-

mi, usługami i prawami na dobrach niematerialnych" mają znaczenie nadane im w ustawie, o której mowa w § 1."

Art. 27.

W ustawie z dnia 31 stycznia 1989 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 1992 r. Nr 72, poz. 360, z 1993 r. Nr 6, poz. 29 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 2 Nr 80, poz. 369 i Nr 121, poz. 591) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 40 otrzymuje brzmienie:

"Art. 40. 1. Prezes Narodowego Banku Polskiego może upoważnić bank do wykonywania określonych czynności obrotu dewizowego i związanych z nimi rozliczeń, a w szczególności do:

- 1) przyjmowania lokat w walutach obcych od osób krajowych i zagranicznych,
  - 2) prowadzenia rachunków w walutach obcych dla osób krajowych i zagranicznych,
  - 3) udzielania i zaciągania kredytów i pożyczek w walutach obcych,
  - 4) udzielania gwarancji i poręczeń w walutach obcych,
  - 5) skupu i sprzedaży wartości dewizowych, z zastrzeżeniem ust. 2, w zakresie, w jakim Prezes Narodowego Banku Polskiego uzna, iż bank daje rękojmię należytego i bezpiecznego wykonywania tych czynności.
2. Prezes Narodowego Banku Polskiego, w porozumieniu z Ministrem Finansów, może upoważnić bank do:
- 1) skupu od osób krajowych walut obcych podlegających obowiązkowi odprzedaży i sprzedaży tych walut Narodowemu Bankowi Polskiemu,
  - 2) zakupu w Narodowym Banku Polskim walut wymiennalnych w celu sprzedaży osobom krajowym dla wykonania przez te osoby wymagalnych zobowiązań w tych walutach wobec osób zagranicznych,
  - 3) pośrednictwa w dokonywaniu płatności w walutach obcych oraz pobieraniu należności pieniężnych w tych walutach przez osoby krajowe w obrocie z zagranicą towarami, usługami oraz prawami na dobrach niematerialnych.
3. Banki, upoważnione na podstawie ust. 1 lub ust. 2 mają prawo do otwierania i posiadania rachunków bankowych w bankach za granicą oraz do lokowania środków dewizowych na tych rachunkach lub na rachunkach w bankach krajowych.
4. Czynności banków określone w ust. 1 i 2 podlegają kontroli Narodowego Banku Polskiego.
5. W razie stwierdzenia, że czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, wykonywane są przez bank z naruszeniem przepisów

prawa, statutu lub udzielonego upoważnienia bądź że dalsze ich wykonywanie zagrażałoby bezpieczeństwu gromadzonych w banku środków, Prezes Narodowego Banku Polskiego może zakazać bankowi dokonywania określonych czynności albo cofnąć w całości lub w określonej części udzielone upoważnienie.";

2) w art. 43 wyrazy "ust. 2 i 3" zastępuje się wyrazami "ust. 4 i 5".

Art. 28.

Banki realizują postanowienia uchwały Rady Ministrów w sprawie wykonania postanowień Rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych zakazujących lub ograniczających obroty płatnicze z określonym krajem.

Art. 29.

1. Sprawy dewizowe wszczęte i nie zakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają rozpatrzeniu według tej ustawy.
2. Pozostają w mocy indywidualne zezwolenia dewizowe udzielone na podstawie ustawy, o której mowa w art. 31, z tym że indywidualne zezwolenia dewizowe udzielone bankom na prowadzenie działalności określonej w art. 10 tej ustawy pozostają w mocy przez okres trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.
3. Banki zachowują uprawnienia do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego, nabyte w drodze upoważnień udzielonych im przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego w trybie art. 40 ustawy z dnia 31 sierpnia 1989 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 360, z 1993 r. Nr 6, poz. 29 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 2, Nr 80, poz. 369 i Nr 121, poz. 591) oraz w trybie art. 24 ust. 1 ustawy określonej w art. 31.
4. Prowadzone w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy przez banki rachunki osób zagranicznych w walutach wymiennalnych mogą na żądanie posiadaczy tych rachunków zostać przekształcone w rachunki zagraniczne wolne, w zakresie zgromadzonych na nich walut pochodzących z tytułów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 16.
5. Waluty wymiennalne zgromadzone do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy na rachunkach bankowych osób zagranicznych i krajowych nie podlegają odprzedaży, o której mowa w art. 6 ust. 1 niniejszej ustawy.
6. Europejskie jednostki walutowe - ECU, zgromadzone do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy na rachunkach bankowych osób krajowych, nie podlegają odprzedaży, o której mowa w art. 6 ust. 1 niniejszej ustawy.

Art. 30.

Do czasu wydania aktów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres trzech miesięcy od dnia jej wejścia w życie, obowiązują dotychczasowe przepisy:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 marca 1989 r. w sprawie zgłaszania mienia osób krajowych znajdującego się za granicą oraz mienia osób zagranicznych znajdującego się w kraju (Dz. U. Nr 15, poz. 81),
- 2) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 marca 1989 r. w sprawie zasad i trybu granicznej i pocztowej kontroli dewizowej (Dz. U. Nr 15, poz. 83 i z 1991 r. Nr 12, poz. 51),
- 3) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 18 czerwca 1993 r. w sprawie ogólnego zezwolenia dewizowego (MP Nr 32, poz. 331 i z 1994 r. Nr 66, poz. 590),
- 4) zarządzenie nr 69 Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 1993 r. w sprawie zezwolenia dewizowego dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie transportu morskiego i śródlądowego, rybołówstwa morskiego oraz poszukiwawczo-wydobywczą na morzu, na niektóre czynności obrotu dewizowego (Dz. Urz. Ministerstwa Finansów Nr 16, poz. 72),
- 5) zarządzenie Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 31 marca 1990 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na kupnie i sprzedaży wartości dewizowych i na pośrednictwie w kupnie i sprzedaży tych wartości oraz maksymalnej wysokości marż pobieranych przy wykonywaniu tych czynności (MP Nr 15, poz. 119 i z 1991 r. Nr 26, poz. 184),
- 6) zarządzenie Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 18 grudnia 1991 r. w sprawie stosowania kursów w złotych walut obcych, wartości dewizowych wyrażonych w walutach obcych oraz jednostek rozrachunkowych (Monitor Polski Nr 46, poz. 328),
- 7) zarządzenie nr 6 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 14 kwietnia 1993 r. w sprawie systemu rozliczeń między Narodowym Bankiem Polskim a bankami uprawnionymi do wykonywania czynności dewizowych na podstawie przepisów ustawy o Narodowym Banku Polskim i ustawy prawo dewizowe (Dz. Urz. Narodowego Banku Polskiego Nr 5, poz. 9).

Art. 31.

Traci moc ustawa z dnia 15 lutego 1989 r. - Prawo dewizowe (Dz. U. Nr 6, poz. 33 i Nr 74, poz. 441 oraz z 1991 r. Nr 35, poz. 155, Nr 60, poz. 253 i Nr 100, poz. 442).

Art. 32.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 1994 r.